รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

The small schools' management model by office of besic education commission policy of the school in Loei Primary educational service area office 2

ประสงค์ เอี่ยมเวียง [1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ1) ศึกษาสภาพปัญหา การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 3) ตรวจสอบและประเมินการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนการวิจัย4ระยะ คือระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะ2 กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่3 ทดลองใช้รูปแบบ และระยะที่4 ประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 8 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม จำนวน3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน11 คน ครูผู้สอน จำนวน8 คน กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 12 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประชาพิจารณ์ จำนวน20 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมประชุมปฏิบัติการ จำนวน19 คน โรงเรียนที่ร่วมทดลองใช้(ร่าง) รูปแบบ จำนวน4 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการประชาพิจารณ์ แบบบันทึกการสังเกตการณ์ และแบบประเมินรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คำนวณหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis) ผลการวิจัย พบว่า

1. โรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 มีปัญหาในการบริหารงาน4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีปัญหาการดำเนินงานเป็นอันดับแรก คือ การบริหารงานบุคคล รองลงมา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ ส่วนรายการสุดท้าย คือ การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป

2. รูปแบบบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 มีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่1) หลักการ2) วัตถุประสงค์3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการบริหารงานตามกรอบภารกิจของโรงเรียน 5) ทรัพยากรที่ต้องการ6) บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง7) ผลที่คาดว่าจะได้รับ และ8) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบ "ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น" โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา ด้านความเหมาะสมและด้านความสอดคล้อง ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความเป็นไปได้

คำสำคัญ: การจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก การบริหารการศึกษา การบริหารงานในโรงเรียน

[1] ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the states and problems of the management model of small schools under the office of educational service areas office 2 2) To develop the management model of small schools under the office of educational service areas office 2 3) to monitor an devaluate the development of the management model of small schools under the office of educational service areas office 2 Methods of research and development. The process of four phases: Phase 1 of the present study. And management of small schools, Phase 2 development of the management of small schools and the Phase 3 Phase 4 trials evaluating the results. The sample of respondents is the state and school administrators, teachers, parents and students. And school board were 616 people who qualified as a target in-depth interviews with 6 people who qualified for the target audience in a discussion group of the three groups, school administrators, 11 teachers, 8 person board. students and parents of 12 students qualified for the target audience in the public hearing, 280, and qualified as a target for meeting the 19 schools that participated were using (a) the number of four schools that The research was performed and problems. In-depth interviews. Form a focus group. A public hearing on the record of observations. Achievement tests. Evaluation of customer satisfaction. And evaluation forms. Analysis of quantitative data. Calculate the frequency, mean and standard deviation. The qualitative data analysis, data were analyzed by content (Content analysis).

The research findings were as follows :

1. The current state and problems of managing a small school under the office of educational service areas office 2

1.1 for small schools under the office of educational service areas office 2 in the management of four of the overall level. The results showed an average of the highest academic administration, followed by general management. Management and Budget. The results showed an average of the lowest in the administration.

1.2 for small schools of small schools under the office of educational service areas office 2 problems in the management of the four areas were included in the medium. The items are the highest, followed by administration of academic administration. The results are the average of the lowest in the budget. And general management.

2. The management of small schools under the office of educational service areas office 2 are: 1) Principle 2) Objective 3) to carry 4) the administration of the mission of the school, 5) resource requirements, 6) the role of The corresponding 7) the results expected, and 8) conditions for success.

3. The management of a small school find that the valuation model of the form of a small school management style "learning centers, including some of the" overall effect of the high level. The list with the highest average is down the right side, respectively, and that the average is the lowest possible.

Keywords: small school-based management, education administration, administration in school

ความเป็นมาของปัญหา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีพันธกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากล โดยมีกลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ แต่จากการสรุปปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาในปีที่ผ่านมาพบปัญหาสำคัญปลายประการ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักยังไม่น่าพอใจ รวมทั้งประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

ในปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด 178 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน ตั้งแต่ 120 คน ลงมา จำนวน 88 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50 ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมาก คือ มีนักเรียนตั้งแต่ 60 คนลงมา และมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้น อันเนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรลดลง ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนยังโรงเรียนในเมือง การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากดังกล่าวทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้ดีเพียงพอ ประกอบกับปัญหาด้านคุณภาพของโรงเรียน ปัญหาด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งการขาดแคลนอัตรากำลังครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีความพยายามในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่1) พัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ ให้สอดคล้องกับสภาพในพื้นที่ 2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) เสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน และ4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กโดยทั่วไป มักประสบปัญหาที่ใกล้เคียงกัน นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ และจากการสำรวจพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน 3 ประการสำคัญ คือ 1) การจัดการเรียนการสอน ครูไม่ครบชั้นและไม่ครบวิชาเอก ขาดการพัฒนาจัดหา และใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมการเรียนการสอนที่แยกส่วนตามรายวิชา ขาดการบูรณาการทั้งด้านเนื้อหาและกิจกรรม ครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอนมาก จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 2) การบริหารจัดการโรงเรียนโรงเรียนต้องบริหารจัดการบนความขาดแคลน เนื่องจากมีจำกัดในเรื่องของงบประมาณที่ไม่เพียงพอ บุคลากรน้อย ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทค โนโลยีทางการศึกษา จึงส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนยังมีบทบาทน้อย และยังขาดความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองขาดการประสานงานและการสร้างเครือข่ายทางการศึกษากับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนและโรงเรียนขาดกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบรวมทั้งการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผล และ 3) ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การลงทุนต่อรายหัวของนักเรียนเมื่อเทียบกับเงินเดือนครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไม่คุ้มค่า เนื่องจากผลการประเมินของ สมศ. ในแต่ละโรงเรียนในภาพรวมอยู่ระดับพอใช้เท่านั้น แสดงถึงคุณภาพที่ต่ำไม่น่าพึงพอใจและยังปิด

โอกาสของนักเรียนในโรงเรียน ขาดการเข้าถึงความรู้ เพราะบางโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้น ขาดแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย นักเรียนขาดพัฒนาการทางสังคมเพราะเ พื่อนน้อย

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 ซึ่งจะเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งเสริมให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2
3. เพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ที่ใช้หลักการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก4 ระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary study) 2) ศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาแนวคิดการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ กและการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยตรง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน และ 3) วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหา ความเห็น และข้อเสนอแนะ จากก ารศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ 1) จัดทำข้อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 2) ประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้เสีย (Public Hearing from Stakeholders) ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ครู ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้า งความเข้าใจรวมทั้งเพื่อรับทราบข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบ และ 3)ประชุมปฏิบัติการจัดทำร่างรูปแบบ (Workshop) เพื่อตรวจสอบภาระงาน และยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยนำ (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กไปทดลองใช้ (Impementation) ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 4 โรงเรียน

เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา คือ ปีการศึกษา 2553 โดยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้วงจรวิจัยPAOR คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกต (Observation) และ 4) การสะท้อนผล (Reflection โดยผู้วิจัยติดตามผลการทดลองปฏิบัติการเป็นระยะเพื่อตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการทดลอง

ระยะที่ 4 การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ โดยการ ประเมินรูปแบบ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการสอบถามความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนร่วมทดลองใช้รูปแบบ รวมทั้งสิ้นจำนวน24 คน

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 รวม 88 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาแนวคิดการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตลอดจนกลยุทธ์ /แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน8 คน ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยตรง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบาย คือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับสนับสนุน คือ ศึกษานิเทศก์ จำนวน2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในระดับปฏิบัติ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน

2. การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อศึกษ าความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งสภาพ และปัญหาการบริหารงานตามกรอบภารกิจของโรงเรียน โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยตรง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำน วน 11 คน ครูผู้สอน จำนวน 8 คน กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน12 คน

3. การประชาพิจารณ์ เพื่อศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 280 คน ประกอบด้วย ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 88 คน ผู้แทนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนละ 1 คน ผู้แทนกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง โรงเรียนละ 1 คน ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. กลุ่มเป้าหมายในการประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำ (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 19 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึก ษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้บริหารโรงเรียน และผู้แทนครูในโรงเรียนศูนย์การเรียน และโรงเรียนมาเรียนรวม ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเ รียนขนาดเล็ก ประกอบด้วยบุคลากรในโรงเรียนทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ในโรงเรียนขนาดเล็กที่ร่วมทดลองปฏิบัติการ ดังนี้

- ผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนทดลองปฏิบัติการ จำนวน 4 คน
- ครูในโรงเรียนที่ร่วมทดลองปฏิบัติการ จำนวน 16 คน
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 23 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น 54 คน
- ผู้ปกครองนักเรียน ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 54 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

แบบประเมินรูปแบบใช้ในการประเมิน (ร่าง) รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ภายหลังการทดลองปฏิบัติการ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของ (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

2. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรวบรวมข้อมูลความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อรวบรวมข้อมูลความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. แบบบันทึกการประชาพิจารณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลในการประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
4. แบบบันทึกการสังเกตการณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลระหว่างการทดลองใช้ (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในโรงเรียนที่ร่วมทดลองปฏิบัติการ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) โดยข้อคำถามมีค่า IOC เฉลี่ยตั้งแต่ 0.60-1.00
2. หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบประเมิน ผู้วิจัยจัดส่งไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยโดยตรง

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชาพิจารณ์ การประชุมปฏิบัติการ และการสังเกตการณ์การทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เหมาะสมกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 คือ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” โดย มีองค์ประกอบสำคัญและมีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการบริหารงานตามกรอบภารกิจของโรงเรียน5) ทรัพยากรที่ต้องการ 6)

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง 7) ผลที่คาดว่าจะได้รับและ 8) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 แบบ"ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น" พอสังเขป ได้ดังนี้

1. หลักการ หลักการสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การนำนักเรียนบางชั้นที่มีความพร้อมไปเรียนรวมกับโรงเรียนหลัก (ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น)โรงเรียนขนาดเล็กเดิมยังคงเปิดทำการเรียนการสอนในบางชั้น ไม่มีการยุบโรงเรียน โรงเรียนยังคงมีสถานภาพเป็นองค์กรหลักในชุมชนเช่นเดิม โดยอยู่บนพื้นฐานของกรอบแนวคิดสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) 2) การพัฒนาครูและผู้บริหารสู่มืออาชีพ (Professional) 3) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน และ4) การบริหารแบบชุมชนมีส่วนร่วม (Participation)

2. วัตถุประสงค์ประกอบด้วย 1) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูครูไม่ครบชั้นและครูสอนไม่ตรงวุฒิ 3) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นและ4) เพื่อสร้างความพึงพอใจและความเชื่อถือศรัทธาให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. วิธีดำเนินการ การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบ"ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น" เป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กภายใต้ยุทธศาสตร์สำคัญ4 ประการ คือ

3.1 พัฒนาระบบการวางแผนและบริหารจัดการโดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดทำแผนบริหารการเรียนรวม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการ และจัดแผนบริหารงบประมาณ และเสนอขอรับการสนับสนุนรถยนต์และ / หรืองบประมาณค่าพาหนะสำหรับนักเรียนไปเรียนรวมและค่าชดเชยน้ำมันสำหรับครูจากโรงเรียนมาเรียนรวมที่เดินทางไปสอนยังโรงเรียนศูนย์การเรียนรวม จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยนำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปเรียนรวมยังโรงเรียนศูนย์การเรียน ส่วนนักเรียนชั้นอื่นๆ ยังคงเรียนอยู่ที่โรงเรียนเดิม โรงเรียนมาเรียนรวมสนับสนุนครูไปทำการสอนที่โรงเรียนศูนย์การเรียนรวม โรงเรียนละ 1 คน ร่วมกันบริหารจัดการศึกษา และร่วมกันพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

3.3 สร้างเสริมความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน โดยโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์การเรียนรวมสนับสนุน ช่วยเหลือโรงเรียนศูนย์การเรียนในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ กา รจัดชั้นเรียน การจัดบรรยากาศห้องเรียน บรรยากาศเรียนรู้ และร่วมสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัว วัสดุ อุปกรณ์เพื่อร่วมกันบริหารจัดการร่วมกับโรงเรียนศูนย์การเรียนรวมรวมทั้งการจัดทำบันทึกความตกลงร่วมมือ(MOU) ระหว่างศูนย์การเรียนรวม กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการขอรับความช่วยเหลือด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี

3.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายทางการศึกษากับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน

4. แนวทางการบริหารงานตามกรอบภารกิจของโรงเรียนให้โรงเรียนมีอำนาจในการจัดการศึกษาตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษาตามมาตรา39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ(ฉบับที่

2) พ.ศ. 2545 ใน 4 ด้านคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไปได้อย่างมีอิสระและเกิดความคล่องตัว

5. ทรัพยากรที่ต้องการ ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบ“ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” ต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึก ษา และความพร้อมของโรงเรียนศูนย์การเรียนรวม(โรงเรียนหลัก) คือ ด้านอาคารสถานที่ด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา และด้านครูและบุคลากร

6. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก แบบ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” ต้องได้รับความร่วมมือ และการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนศูนย์การเรียนรวม โรงเรียนมาเรียนรวม กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือลดปัญหาการขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น และครูสอนไม่ตรงวิชาเอก คุณภาพของนักเรียนสูงขึ้น ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในรูปแบบที่ร่วมกันพัฒนานี้ และกรรมการสถานศึกษาชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น

8. เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ความมุ่งมั่นตั้งใจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครู และชุมชน การช่วยเหลือ สนับสนุน และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ การบริหารจัดการเชิงระบบ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เหมาะสมกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 คือ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญและมีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการบริหารงานตามกรอบภารกิจของโรงเรียน 5) ทรัพยากรที่ต้องการ 6) บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง 7) ผลที่คาดว่าจะได้รับ และ 8) เงื่อนไขความสำเร็จ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญ เพื่อเป็นการขยายผลการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ได้ดังนี้

1. หลักการ จากผลการวิจัย พบว่า หลักการสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กคือ การนำนักเรียนบางชั้นที่มีความพร้อมไปเรียนรวมกับโรงเรียนหลัก (เรียกว่าโรงเรียนศูนย์เรียนรวม) โรงเรียนขนาดเล็กเดิมยังคงเปิดทำการเรียนการสอนในบางชั้น ไม่มีการยุบโรงเรียน โรงเรียนยังคงมีสถานภาพเป็นองค์กรหลักในชุมชนเช่นเดิม โดยอยู่บนพื้นฐานของกรอบแนวคิดสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) 2) การพัฒนาครูและผู้บริหารสู่มืออาชีพ (Professional) 3) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน และ 4) การบริหารแบบชุมชนมีส่วนร่วม (Participation) ทั้งนี้ ในชุมชนขนาดเล็กตามชนบทมักจะมีองค์กรหลักของชุมชน คือ บ้าน วัด และโรงเรียน ทั้ง 3 สถาบันจะมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน วัดจะเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางศาสนา ส่วนโรงเรียนจะเป็นแหล่งอบรมบ่มนิสัยและ จัดการศึกษาให้กับบุตรหลานในชุมชน ทั้งสองสถาบันล้วนมีความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน ตราบใดที่ยังมีวัดและโรงเรียนอยู่ก็ยังคงเป็นบ้านที่สมบูรณ์อยู่ ดังนั้น หากชุมชนขาดสถาบันใดสถาบันหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจของประชาชนในชุมชน ทำให้ชุมชนรู้สึกเหมือนการสูญเสีย การยุบรวมโรงเรียนจึงเป็นวิธีการที่ชุมชนไม่ต้องการ ดังนั้น การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 จึง

ไม่มีการยุบรวมโรงเรียน แต่เป็นแบบ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” โดยนำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นที่มีการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชาติ เป็นชั้นที่นักเรียนมีความพร้อมไปเรียนรวมยังโรงเรียนศูนย์การเรียนรวม นักเรียนชั้นอนุบาล และชั้นอื่นๆ ยังคงเรียนที่โรงเรียนเดิม โรงเรียนยังคงมีสถานภาพเป็นองค์กรหลักในชุมชนเช่นเดิม ทั้งนี้ โรงเรียนศูนย์การเรียนรวม และโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนเครือข่ายจะต้องสามารถบริหารจัดการตามกรอบภารกิจทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ได้อย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ โดยการการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กจะอยู่บนหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน (SBM) 2) การพัฒนาครูและผู้บริหารสู่มืออาชีพ (Professional) 3) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน และ 4) การบริหารแบบชุมชนมีส่วนร่วม(Participation)

2. วิธีดำเนินการ การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้รูปแบบการบริหารแบบ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” เป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอีกวิธีหนึ่งในการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น และการยุบเลิกโรงเรียน โดยมีวิธีดำเนินการที่สำคัญ คือ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ให้มีความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญในนโยบายการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก และการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” ทั้งนี้ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการเรียน รวมต้องจัดทำแผนบริหารการเรียนรวม และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมกัน แล้วเสนอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบรวมทั้งการจัดทำแผนบริหารงบประมาณ และเสนอขอรับการสนับสนุนรถยนต์และ /หรืองบประมาณค่าพาหนะสำหรับนักเรียนไปเรียนรวม และค่าชดเชยน้ำมันสำหรับครูจากโรงเรียนมาเรียนรวมที่เดินทางไปสอนยังโรงเรียนศูนย์การเรียน รวมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้ วิธีการที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” คือ การนำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 และชั้นประถมศึกษาปีที่6 ไปเรียนรวม ยังโรงเรียนศูนย์การเรียนรวม ส่วนนักเรียนชั้นอื่นๆ ยังคงเรียนอยู่ที่โรงเรียนเดิม นอกจากนี้ เพื่อ ให้การบริหารจัดการศูนย์เรียนรวมและการจัดการเรียนการสอนร่วมกันบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนบ้านบ้านโนนกข่า โรงเรียนบ้านโคกผักหวาน และโรงเรียนบ้านแสนสุข ต้องสนับสนุนครูไปทำการสอนที่โรงเรียนศูนย์การเรียนรวม โรงเรียนละ 1 คน ร่วมกันวางแผนและร่วมบริหารจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนศูนย์เรียนรวมและโรงเรียนมาเรียนรวม และร่วมกันวางแผนและพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนที่มาเรียนรวมต้องร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือโรงเรียนศูนย์การเรียนรวม ในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ การจัดชั้นเรียน การจัดบรรยากาศห้องเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนศูนย์การเรียนรวมร่วมกันจัดทำตารางเรียน/ตารางสอน และมอบหมายภารกิจในการสอนแก่ครู

3. การดำเนินงานในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก แบบ“ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 เป็นไปตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา ตามมาตรา39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินงานที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัย จะมีความเหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องมีการพัฒนาหลักสูตร โดยบูรณาการทั้งเนื้อหาและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ต้องมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดครูเข้าสอนเหมาะสมความรู้ ความสามารถ วางแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกระบวนการการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างหลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการวัดผลและประเมินผลต้องสอดคล้องกับสภาพจริง สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีความเ ข้มแข็ง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครองและชุมชน แสวงหาและพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และห้องสมุด ให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่วนการบริหารงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ต้ องจัดทำแผนในการบริหารงบประมาณที่ชัดเจน และจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินอุดหนุนตามที่ได้รับจัดสรร โดยความเห็นชอบของกรรมการสถานศึกษา กำหนดสัดส่วนการบริหารงบประมาณให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบาย และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดตั้งงบประมาณที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้ องการของโรงเรียน บริหารงบประมาณคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ บริหารงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน มีความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ พัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชี และพัสดุ แก่บุคลากร ส่งเสริมให้กรรมการสถานศึกษา และชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผน ติดตามและตรวจสอบการบริหารงบประมาณ และต้องระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการบริหารงานบุคคล ต้องกำหนดกรอบอัตรากำลังที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ไว้เป็นการล่วงหน้าอย่างน้อย5 ปี พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดี เสริมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ลดภาระงานอื่นของครูที่ไม่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยตรง โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียนให้ทำงานด้านการสนับสนุนการสอน เสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากร พิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนด้วยความเป็นธรรม รวมทั้ง ส่งเสริมการใช้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่ น ครูเกษียณ ผู้เชี่ยวชาญนอกโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ส่วนการบริหารทั่วไปในโรงเรียนขนาดเล็กต้องจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาของหน่วยงานต้นสังกัด โดยการมีส่วนร่วมจากครู ชุมชน และภาคส่วนต่างๆ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดเล็ก และดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด พัฒนาและดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีเพื่อ

การศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารและจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม และให้บริการชุมชน หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน จัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษา (school mapping) และแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่ างต่อเนื่อง พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา จัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แสวงหาเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา จากชุมชน ผู้ปกครอง โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน พัฒนาระบบการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ ให้มีความสะดวกรวดเร็ว และครอบคลุม ส่งเสริมการร่วมกิจกรรมสำคัญกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ส่งเสริมให้กรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียน
อย่างต่อเนื่อง

4. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก แบบ“ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนศูนย์การเรียนร วม โรงเรียนมาเรียนรวม กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพบริบท ความต้องการและความพร้อมของโรงเรียน ต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก แบบ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นรูปแบบที่ดี มีความเป็น อัตลักษณ์เฉพาะ และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) และยังมีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งในระดับชาติ สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน และความสอดคล้องภายในของเนื้อหาในองค์ประกอบแต่ละด้านอีกด้วย และเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ควรส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น ”ไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรนำรูปแบบ“ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมให้นำ รูปแบบ “ศูนย์การเรียนรวมบางชั้น” ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 จากการวิจัยครั้งนี้ ไปสู่การปฏิบัติจริง

2. ควรทำการวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเ รียนขนาดเล็กทั้งระบบ

3. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ หรือค้นหานวัตกรรมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

เขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2, สำนักงาน . (2550). **รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การ ศึกษา ปีการศึกษา 2549.** เอกสารหมายเลข 31/2550 กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2, สำนักงาน . (2552). **สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2552.** เอกสารหมายเลข 5/2552 กลุ่มนโยบายและแผน

เขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2, สำนักงาน. (2552). **การขยายเครือข่ายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้.** เอกสารประกอบการประชุม